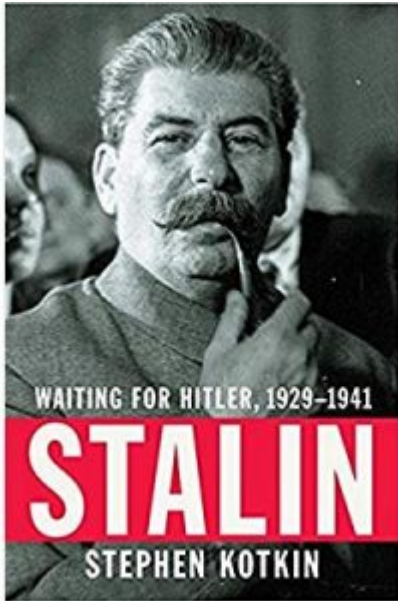

Stalin: despotul marxist-leninist

written by [Ioan Stanomir] | February 4, 2020

Primele două volume din monumentală trilogie imaginată de Stephen Kotkin sunt cronică organizării celui dintâi stat comunist al lumii. Giganticul exercițiu cosmogonic pe care Stalin îl realizează nu este decât încununarea ipotezei leniniste. Din materia loviturii de stat bolșevice se naște totalitarismul ce posedă ambiția de a-și extinde imperiul peste națiuni, indivizi și conștiințe. Uniunea Sovietică este creată în anii treizeci, într-un efort prometeic și criminal care se întemeiază pe teoriile marxist-leniniste. Citite astfel, Stalin și stalinismul nu mai sunt aberații monstruoase, ci efectul logic al instaurării, la 1917, a ordinii fondate pe primatul ideii și pe monopolul partinic.

Carierea lui Stalin, reconstituită cu minuțiozitatea arheologică de Kotkin, se confundă cu aceea a partidului însuși. În fapt, din chiar momentul în care Stalin este instalat de Lenin ca secretar general, procesul de constituire al dictaturii personale în interiorul dictaturii comuniste este pus în mișcare. Arta lui Stalin este aceea de a lucra cu aparatul și cu cadrele care îl compun. Energia sa este insașiabilă, la fel ca și dorința sa de putere. Stalin este un teoretician și un practicant al puterii, unul care reflectă, constant, la modul în care statul întemeiat pe dominație personală ilimitată poate fi construit și condus. Lichidarea concurenților săi este realizată prin apelul la tacticile pe care doar un cadrist le poate stăpâni. Stalin domină statul pentru că statul este controlat de partid. Lichidarea lui Troțki este o pagină scrisă de mâna unui maestru. Cel din urmă rând este așternut o dată cu asasinarea comandată: ciocanul care îl ucide pe Troțki este un instrument al dialecticii staliniste.

“Waiting for Hitler, 1929/ 1941”, cel de-al doilea volum, este anatomia intervalului în care Uniunea sovietică, ca nou imperiu animat de agresivitatea leninistă, este consolidată. În acest deceniu, stalinismul devine despotism, iar arbitrariul atinge un nivel al paroxismului fără precedent în modernitate. Stalin atacă, frontal, prin colectivizare, Rusia

rurală în fața căreia Lenin păruse incapabil să învingă. Lupta statului împotriva țăranilor este o luptă marxist-leninistă. Oroarea și barbaria sunt un preț pe care totalitarismul este dispus să îl plătească.

Nu rațiunea economică determină lichidarea țăranimii libere, ci credința în comunism. Căci Stalin este un comunist care nu dă înapoi și care nu cunoaște ezitarea. Asaltul împotriva chiaburilor este un capitol al luptei de clasă. Statul socialist nu poate exista cu adevărat atâta vreme cât cele două obiective strategice nu sunt urmărite: eliminarea proprietății private și a capitalismului, pe de o parte, și industrializarea accelerată, prin planificare, pe de altă parte.

În acest mod, stalinismul izbutește acolo unde leninismul nu reușise. Stalinismul, ca variantă radicală și criminală de modernizare, desființează, pentru prima dată în istorie, ordinea proprietății private. Libertatea economică și politică a supușilor URSS este îngrădită până la dispariție. URSS devine un stat radical diferit de toate cele de dinaintea sa.

Inovația stalinistă este inseparabilă de teroare. Iar aici lectura lui Stephen Kotkin pune în legătură pasiunea prometeică leninistă cu suspiciunea care crește în mintea tiranului. Procesele-spectacol, gulagul, execuțiile, asasinatele, tortura sunt maniera în care acest despotism comunist se exprimă, istoric. Stalin este, în anii treizeci, despotul care își aplică pedagogia asupra propriului său imperiu. Pentru ca transformarea URSS să fie una reușită și completă, domnia lui Stalin are nevoie de cadrele capabile să susțină acest efort: teroarea eliberează pozițiile pe care le ocupă fideliile lui Stalin și elimină rivalitățile potențiale. Despotismul lui Stalin este inseparabil de mentalitatea comunistă. Credința în partid trece înaintea oricărui alt comandament.

Despotismul lui Stalin acordă arbitrarului și crimei de stat valoare pedagogică. Modul de operare al acestui stat locuit de partid mizează pe cote: cote în producția agricolă și industrială, dar și cote de arestări și de execuții. Paranoia despotului este una revoluționară. Exterminarea inamicilor este văzută ca o premiză a progresului. Prin stalinism, istoria rusă reîntră pe un făgaș familiar. Pentru ca statul imperiu să crească, este nevoie de conducerea personală neîngrădită și absolută: admirația lui Stalin față de Petru cel Mare nu este întâmplătoare.

Germanofil consecvent și anglofob tenace, Stalin va admira în național-socialismul lui Hitler vocația revoluționară și autocratismul. Pactul din 23 august 1939 este începutul unui capitol în care agresivitatea criminală a URSS se manifestă fără inhibiții. Crimele de la Katyn le oglindesc pe cele pe care naziștii le comit, în partea lor de Polonie ocupată. Tiraniile ideocratice se întâlnesc pe terenul familiar al barbariei.

În Stalin, Germania lui Hitler va avea unul dintre cei mai fideli aliați. Germanofilul Stalin încearcă să evite, cu disperare, conflictul, visând la împărțirea sferelor de influență și la noi achiziții teritoriale. Dar ceea ce Stalin nu poate pătrunde este natura însăși a regimului hitlerist: scopul acestuia este aservirea totalitară a lumii întregi. Ferocitatea războiului care izbucnește în vara lui 1941 reflectă amploarea cosmică a confruntării ce

opune tiraniile: exterminacionismul genocidar antisemit nazist se dezvăluie, în întreaga sa cruzime .

Din acest război titanic, stalinismul iese victorios. Despotismul marxist-leninist se extinde, global. Lecția stalinistă este preluată de democrațiile populare. Viața lagărului socialist poate începe cu adevărat.